

Στόχοι και κατευθύνσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Ενότητα 2: Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο
πολυπολιτισμικό σχολείο

Αναστασία Κεσίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Διδασκαλία και εκπαιδευτικός (1)

Για τις κοινωνικές μεταβολές και την πορεία της ανθρωπότητας δεν ευθύνονται ο εκπαιδευτικός και το σχολείο. Ωστόσο, ο ίδιος φέρει την ευθύνη της διδασκαλίας στη μικτή τάξη και της δυνατότητας για παρέμβαση σε αυτό το επίπεδο. Μπορεί να αποφασίσει αν το σχολείο θα αναπαράγει και θα οξύνει τα κοινωνικά προβλήματα ή αν θα είναι χώρος επίλυσης των προβλημάτων.

Διδασκαλία και εκπαιδευτικός (2)

Αν και εγκλωβισμένοι από το συγκεντρωτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Π.Σ.), οι εκπαιδευτικοί έχουν μια βασική δύναμη, να διαμορφώνουν την ατμόσφαιρα και το κλίμα του σχολείου. Το κλίμα είναι συνέπεια της φιλοσοφίας και των στάσεων των εκπαιδευτικών που το δημιουργούν. Επίσης, επιλέγουν διδακτικές μεθόδους και προσεγγίσεις που είτε δαιωνίζουν τις ανισότητες, είτε εξασφαλίζουν ίση συμμετοχή και πρόοδο σε όλα τα παιδιά της τάξης.

Το προφίλ του εκπαιδευτικού (1)

Το προφίλ του εκπαιδευτικού που επιδιώκει να ανταποκριθεί στην πολυπολιτισμική πραγματικότητα της τάξης και του σχολείου

ετοιμότητα ως προς την εφαρμογή των «άνωθεν» εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων

ετοιμότητα για προσωπική δράση ανεξάρτητα από το ισχύον Π.Σ.

δεκτικότητα + ετοιμότητα = θέμα στάσεων

Το προφίλ του εκπαιδευτικού (2)

- Οι εκπαιδευτικοί είναι πολιτιστικά όντα με πεποιθήσεις, προκαταλήψεις και υποθέσεις για την ανθρώπινη συμπεριφορά.
- Συνήθως, ανήκουν στον αυτόχθονα πληθυσμό
⇒ η διδασκαλία σε άτομα που δεν έχουν την ίδια κουλτούρα με αυτούς μπορεί εκ των πραγμάτων να ενέχει δυσκολίες.

Το προφίλ του εκπαιδευτικού (3)

- Ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμπεριφέρεται με άρνηση απέναντι στο διαφορετικό, να υποβαθμίζει την προσωπικότητα των ξένων μαθητών και να τους περιθωριοποιεί, διότι ο ίδιος φέρει στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- Γι' αυτό κρίνεται απαραίτητο ο εκπαιδευτικός να έχει *διαπολιτισμική ετοιμότητα* και *δεξιότητα*.

Διαπολιτισμική ετοιμότητα

- Διαπολιτισμική ετοιμότητα = η δυνατότητα για διαχείριση της διαφορετικότητας
 - ⇒ συνδέεται με την επάρκεια των γνώσεων σε επίπεδο διδακτικών χειρισμών και ψυχοπαιδαγωγικών παρεμβάσεων

Διαπολιτισμική δεξιότητα

- Η διαπολιτισμική ετοιμότητα δεν είναι δεδομένο ότι θα εξελιχθεί απαραίτητα σε διαπολιτισμική δεξιότητα. Η διαπολιτισμική ικανότητα προϋποθέτει τη διαπολιτισμική ετοιμότητα *αλλά και*
 - διδακτική εμπειρία σε σχολική τάξη
 - αποδοχή της διαφορετικότητας
 - επικοινωνιακή σχέση με τους «διαφορετικούς» μαθητές
 - διάθεση για αυτομόρφωση και αξιοποίηση των ευκαιριών για επαγγελματική ανάπτυξη στον συγκεκριμένο τομέα

Τρόποι αλλαγής

Επίπεδο στάσεων:

- Καταπολέμηση προκαταλήψεων και ρατσιστικών αντιλήψεων
- Αποδοχή της πολυπολιτισμικότητας
- Ανοιχτότητα

Τρόποι:

- Εισαγωγή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών
- Επιμόρφωση
- Παροχή κατάλληλης εκπαιδευτικής τεχνογνωσίας

Le Roux 2002: 42

Δημιουργία ευνοϊκού μαθησιακού περιβάλλοντος για όλους (1)

- Π.Σ. και σχολικά βιβλία → έναυσμα για διαπολιτισμικό άνοιγμα της διδασκαλίας
- Πρόσθετο διδακτικό υλικό → διαπολιτισμική διεύρυνση, θεματικές που αναδεικνύουν τη διαφορετικότητα ή την ομοιότητα
- Χρήση μεθόδων και μορφών διδασκαλίας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες μιας τάξης μικτής δυναμικότητας (project, ομαδική διδασκαλία, παιχνίδι ρόλων κ.α.)

(Joyce/ Weil 1986: 403-404, Δημητριάδου 2004: 98-99, Νικολάου 2011: 305-306)

Δημιουργία ευνοϊκού μαθησιακού περιβάλλοντος για όλους (2)

- Ενημέρωση από ποικίλες πηγές/ κριτικοί δέκτες των ειδήσεων
- Αναγνώριση προσωπικής ευθύνης στη διαιώνιση του ρατσισμού
- Αναγνώριση της αξίας και της σημασίας του πολιτισμού για την υπόσταση κάθε λαού
- Γνώση των διαφόρων μορφών διγλωσσίας και των μηχανισμών εκμάθησης μιας δεύτερης ή ξένης γλώσσας → παραγωγή διδακτικού υλικού

(Gass/ Selinker 1994: 38-55)

Δημιουργία ευνοϊκού μαθησιακού περιβάλλοντος για όλους (3)

- Οργάνωση της παιδαγωγικής δράσης με γνώμονα τις ανάγκες των μαθητών-διαφοροποιημένη διδασκαλία
- Έκθεση όλων των μαθητών στις διαφορετικές κουλτούρες:
 - ✓ ουσιαστική γνωριμία των νέων μαθητών με φίλους
 - ✓ εκμάθηση ονομάτων

Δημιουργία ευνοϊκού μαθησιακού περιβάλλοντος για όλους (4)

- ✓ τοποθέτηση δίπλα σε παιδιά που μιλούν τη γλώσσα τους
- ✓ προσωπική επαφή με εκπαιδευτικούς τουλάχιστον μία φορά ανά μάθημα
- ✓ συνεντεύξεις παιδιών μεταξύ τους και με εκπαιδευτικούς
- ✓ κατάλληλη διακόσμηση τάξης και του σχολείου

Δημιουργία ευνοϊκού μαθησιακού περιβάλλοντος για όλους (5)

- ✓ ιστορία: θεματοποίηση στερεοτύπων αναπαράστασης της ιστορίας
- ✓ αξιοποίηση συμβολής των μαθητών σε δραστηριότητες → παραγωγή εκθέσεων
- ✓ θέμα εμπλοκής γονέων → ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των παιδιών και των ίδιων

Βιβλιογραφία (1)

1. Δημητριάδου, Α. (2004), «Διαθεματικές προσεγγίσεις και 'κουλτούρα' της διδασκαλίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση: η περίπτωση του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών», *Μακεδνόν*, 12, 93-103.
2. Gass, S.M./ L. Selinker (1994), *Second language acquisition*, Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
3. Joyce, B./ M. Weil (1986)³, *Models of Teaching*, London: Prentice-Hall.
4. Le Roux, J. (2002), 'Effective educators are culturally competent communicators', *Intercultural Education*, 13,(1), 37-47.
5. Νικολάου, Γ. (2011), *Διαπολιτισμική διδακτική. Το νέο περιβάλλον-βασικές αρχές*, Αθήνα: Πεδίο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γεωργία Μπουρουτζή
Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

